

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

**Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych
w województwie małopolskim w 2005 r.**

Kraków, kwiecień 2006 r.

Spis treści

Wstęp	3
1. Cel opracowania	3
2. Podstawa opracowania	4
3. Metodologia opracowania	4
4. Uwagi do metodologii	5
5. Analiza bezrobocia wg zawodów	7
5.1 Bezrobotni ogółem.....	7
5.2 Bezrobotne kobiety	11
5.3 Bezrobotni absolwenci	12
6. Analiza ofert pracy wg zawodów	16
7. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	24
8. Wnioski	26
Aneks tabelaryczny	i

Wstęp

Bezrobocie od kilkunastu lat jest jednym z najbardziej dotkliwych problemów społecznych, gospodarczych i politycznych w Polsce. Dla jego rozwiązania obok wzrostu ilości miejsc pracy, konieczne jest prowadzenie prawidłowej polityki rynku pracy. Dla właściwej realizacji polityki niezbędne jest stosowanie różnorodnych instrumentów adekwatnych do zakładanych celów. Jednym z ważniejszych instrumentów dla realizacji tej polityki jest sprawny system informacyjny, którego elementem jest monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Są to badania łączące w syntetyczną całość informacje o popycie i podaży na rynku pracy.

Niniejsze opracowanie będzie stanowić sprawozdanie z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych dla województwa Małopolskiego z II półrocza 2005 r., będące kontynuacją podjętych w roku 2005 działań w tym zakresie.

1. Cel opracowania

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych łączy wiedzę z zakresu popytu i podaży siły roboczej w przekroju zawodowym. Informacje o bezrobociu i ofertach pracy posłużą w szczególności jako źródło informacji do:

- doskonalenia jakości usług rynku pracy w zakresie pośrednictwa i poradnictwa zawodowego, poprzez dostarczanie szczegółowej informacji w zakresie zawodów poszukiwanych przez pracodawców oraz zawodów, na które wygasa zapotrzebowanie na rynku pracy
- właściwego planowania i prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu przez samorządy oraz instytucje i organizacje zajmujące się problematyką bezrobocia,
- inicjowania zgodnie z potrzebami rynku pracy kierunków szkoleń osób bezrobotnych,
- prowadzenia racjonalnego i zgodnego z potrzebami rynku gospodarowania środkami Funduszu Pracy,
- planowania poziomu i kierunków kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy,
- sporządzania wykazu zawodów, za które może być dokonywana refundacja wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne pracowników młodocianych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celach przygotowania zawodowego.

2. Podstawa opracowania

Opracowywanie analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, jest jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy. Zadanie to wynika z zapisów Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art.8, ust.1 pkt 3).

Monitoring sporządzony jest z wykorzystaniem metodologii opracowanej przez Zdzisława Sadowskiego ujętej w „Zaleceniach metodycznych do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”. Monitoring dotyczy 30 dużych grup zawodowych (kod 2 - cyfrowy), 392 grup elementarnych (kod 4 - cyfrowy) oraz 1707 zawodów i specjalności (kod 6 - cyfrowy) wprowadzonych do stosowania Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. Struktura klasyfikacji oparta jest o system pojęć, w których najważniejsze to: zawód i specjalność.

Zawód definiowany jest jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Zawód może dzielić się na specjalności. Rozróżnienie to opiera się na tym, że specjalność wymaga pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

3. Metodologia opracowania

Raport sporządzono zgodnie z „Zaleceniami metodycznymi do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” opracowanymi w 2003 r. przez Departament Rynku Pracy w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Monitoringu oparty jest o dwa źródła danych:

1. sprawozdania MPiPS-01 (załącznik 3 „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności” i załącznik 2 „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy i oferty pracy”)
2. informację o absolwentach szkół ponadgimnazjalnych
3. badania sondażowe przeprowadzane w zakładach pracy (obejmujące plany dotyczące zatrudnienia i zwolnień).

Jednostką analizy w monitoringu jest zawód oraz specjalność. W założeniu raport roczny miał mieć charakter prognostyczny (na bazie informacji o planach zatrudnieniowych pracodawców oraz liczbie absolwentów). Ze względu na fakt, że nie udało się zrealizować badań sondażowych wśród pracodawców raport będzie obejmował opis informacji zawartych w sprawozdaniach MPiPS oraz danych pozyskanych przez powiatowe urzędy pracy ze szkół ponadgimnazjalnych.

4. Uwagi do metodologii

Przygotowana przez MPiPS metodologia zawiera szereg niedociągnięć, które w trakcie czytania tego raportu, każdy z czytelników powinien mieć na uwadze. Analiza oparta jest o dane zawarte w rejestrach powiatowych urzędach pracy i dlatego nie obejmuje całego rynku pracy. O ile rejestry osób bezrobotnych urzędów pracy zbliżone są do rzeczywistego obrazu bezrobocia (rejestruje się większość bezrobotnych ze względu na profity; zasiłek dla bezrobotnych, ubezpieczenie społeczne, dostęp do szkoleń oraz pośrednictwa pracy i innych), nie można tego powiedzieć o ofertach pracy. Do urzędów pracy wg różnorodnych szacunków trafia od 20% do 30%¹ wszystkich ofert pracy występujących na rynku. Dane na podstawie, których formułowane są wnioski w niniejszym raporcie nie mają charakteru pełnego.

Inną trudność stanowi fakt, że niektóre osoby w ciągu roku kilkakrotnie rejestrują się w urzędach. Podobna sytuacja ma miejsce z ofertami pracy, które przez długi okres pozostając bez odpowiedzi są ponownie zgłaszane przez pracodawcę. Powoduje to sytuację, w której te same osoby lub oferty liczone są wielokrotnie, co powoduje zaburzenie otrzymywanych wyników. Dodatkowo, dominują oferty dla zawodów związanych z pracami prostymi oraz niewymagającymi wysokich kwalifikacji. Sytuacja taka powoduje, że wyniki monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych odnoszą się do pewnego segmentu rynku pracy. Struktura ofert w rejestrach PUP pozwoliłaby, co najwyżej na sformułowanie rekomendacji dla szkół zasadniczych zawodowych.

Dodatkową trudność stanowi układ klasyfikacji zawodów i specjalności na podstawie, której sporządzany jest monitoring. Osoby bezrobotne klasyfikowane są w dwojaki sposób;

¹ Wg badań *Obserwator Gospodarczy - Diagnoza popytu i podaży na małopolskim rynku pracy* (Kraków 2006) tylko 20% osób z tych, którym udało znaleźć zatrudnienie dokonało tego za pośrednictwem usług urzędów pracy. Dużo efektywniejszą metodą znajdowania zatrudnienia okazało się pozyskiwanie informacji od znajomych.

1. na podstawie osiągniętego wykształcenia (w przypadku absolwentów) oraz
2. ostatnio wykonywanego zawodu (w przypadku osób zwalnianych z pracy).

W przypadku ofert pracy mamy do czynienia z odmienną sytuacją. Pracodawcy często nie są w stanie wskazać dokładnego zawodu związanego z wolnym stanowiskiem pracy. Zwykle jest ono związane z konkretnymi kwalifikacjami i umiejętnościami, które dana osoba powinna posiadać, nie zaś kierunkiem kształcenia czy ostatnio wykonywanym zajęciem. Sytuacja taka powoduje, że informacje o bezrobotnych oraz o ofertach pracy w dużej mierze nie przystają do siebie, a przez to dają nieprecyzyjne wyniki.

Ostatnia, ale nie najmniej ważna kwestia dotyczy zdefiniowania wskaźników. Wiele wskaźników ujmowanych jest w kategoriach względnych (wskaźnik długotrwałego bezrobocia, wskaźnik deficytu i nadwyżki, wskaźnik szansy uzyskania oferty). Sytuacja taka powoduje, że kategorie zawodowe reprezentowane przez 1 lub 2 osoby decydują o wartości wskaźników uogólnianych na cały zawód. Przykładem może być wskaźnik długotrwałego bezrobocia. W rejestrze na koniec 2005 roku zarejestrowany jest jeden meteorolog (211201), które pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Dla tego konkretnego zawodu wskaźnik długotrwałego bezrobocia wynosi 1 (najwyższa wartość). Twierdzenie na tej podstawie, że zawód meteorologa jest generującym długotrwałe bezrobocie (w domyśle – bez szans powodzenia na rynku pracy) jest nieuzasadnione. Z tego właśnie powodu większość informacji prezentowana będzie w takim układzie zawodów, w których liczba osób bezrobotnych oraz/lub ofert pracy stanowi znaczny udział w ogóle ofert zgłoszonych do urzędów. Wartości dla pozostałych wskaźników, które nie znalazły się w głównej części opracowania można odnaleźć w aneksie tabelarycznym, który jest dołączony do niniejszego opracowania. Duże wątpliwości budzi sposób zdefiniowania oraz wyliczenia wskaźnika deficytu / nadwyżki, który wyliczany jest jako średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w danym półroczu do średniej miesięcznej liczby ofert w danym półroczu. Tak zdefiniowany wskaźnik obok tego, że budzi zastrzeżenia natury metodologicznej może być również nie do końca zrozumiały dla czytelników raportu. Dlatego zostały zaproponowane dwie miary, które bazują na bezwzględnych różnicach pomiędzy liczbą ofert i bezrobotnych oraz na ilorazie liczby ofert oraz osób bezrobotnych.

5. Analiza bezrobocia wg zawodów

5.1. Bezrobotni ogółem

Małopolska charakteryzuje się najniższym poziomem bezrobocia w kraju. Na koniec grudnia 2005 stopa bezrobocia wynosiła 13,8% podczas gdy średnia dla kraju w tym okresie opiewała na 17,8%. Jedną z przyczyn tak niskiego poziomu rejestrowanego bezrobocia wynika z faktu, że Małopolska jest regionem z dominacją terenów wiejskich, z licznymi drobnymi gospodarstwami rolnymi. W rolnictwie małopolskim utrzymuje się zatrudnienie znacznie przekraczające poziom niezbędny dla sprawnego funkcjonowania gospodarstwa. Sytuacja, gdy w gospodarstwie zaangażowana jest duża liczba pracowników będących „zbędnymi rękami do pracy” określana jest mianem bezrobocia ukrytego. Powoduje to, że osoby zatrudnione w gospodarstwach nie trafiają do rejestrów urzędów pracy, podczas gdy z ekonomicznego punktu widzenia ich praca jest nieefektywna. Małopolska charakteryzuje się bardzo dużym przestrzennym zróżnicowaniem bezrobocia – różnica pomiędzy powiatami o najniższej i najwyższej stopie bezrobocia jest trzykrotna.

Tabela 1. Zmiana liczby bezrobotnych wg płci (II półrocze 2004 oraz I i II półrocze 2005)							
	2004 XII	zmiana	%	2005 VI	zmiana	%	2005 XII
kobiety	102578	-3568	-3,5%	99010	-276	-0,3%	98734
mężczyźni	91001	-9090	-10,0%	81911	-2578	-3,1%	79333
ogółem	193579	-12658	-6,5%	180921	-2854	-1,6%	178067

W Małopolsce w końcu grudnia 2005 w rejestrach urzędów pracy pozostawało 178 067 bezrobotnych, o 15 512 mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Liczba osób bezrobotnych w omawianym okresie spadła o 8%. Powyższa tabela wyraźnie wskazuje, że największe spadki liczby bezrobotnych mają miejsce w I półroczu (12 658 wobec 2 854 w II półroczu). Spadek liczby osób bezrobotnych dotyczył w dużej mierze mężczyzn (spadek o 12,8%, podczas gdy wśród kobiet o 3,7%). Wśród osób bezrobotnych dominują kobiety (98 734), stanowiąc 55,4% ogółu.

Poniższa tabela opisująca zawody reprezentowane przez bezrobotnych wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowią osoby „bez zawodu” (21 842) stanowiące 12,3% wszystkich bezrobotnych. W ramach tej grupy nastąpił największy wzrost liczby osób bezrobotnych. W ciągu roku w rejestrach przybyło 2 172 osoby, co w sytuacji ogólnego spadku liczby

bezrobotnych zaowocowało znacznym wzrostem udziału tej kategorii z 10,2% do 12,3%. Sytuacja jest tym bardziej niepokojąca, że kategoria osób bez zawodu obejmuje przede wszystkim ludzi z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym oraz posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące, nie poparte żadnymi kwalifikacjami zawodowymi, dyplomem uprawniającym do wykonywania zawodu lub doświadczeniem zawodowym. Zatem najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby pozbawione kompetencji zawodowych, co utrudnia wejście na rynek pracy.

Tabela 2. Zawody najliczniej reprezentowane przez osoby bezrobotne*										
Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób zarejestrowanych							
			grudzień 2004	Udział	Zmiana	czerwiec 2005	Udział	Zmiana	grudzień 2005	Udział
1	"000000"	Bez zawodu	19670	10,16%	+1068	20738	11,46%	+1104	21842	12,27%
2	"522107"	Sprzedawca	15837	8,18%	-1095	14742	8,15%	+2	14744	8,28%
3	"419101"	Pracownik biurowy	6396	3,30%	-416	5980	3,31%	-295	5685	3,19%
4	"512201"	Kucharz	5779	2,99%	-408	5371	2,97%	-146	5225	2,93%
5	"722204"	Ślusarz	6025	3,11%	-717	5308	2,93%	-359	4949	2,78%
6	"341902"	Asystent ekonomiczny	4391	2,27%	+278	4669	2,58%	-131	4538	2,55%
7	"743304"	Krawiec	4975	2,57%	-298	4677	2,59%	-253	4424	2,48%
8	"712102"	Murarz	5211	2,69%	-942	4269	2,36%	-221	4048	2,27%
9	"931301"	Robotnik budowlany	4178	2,16%	-474	3704	2,05%	-308	3396	1,91%
10	"913207"	Sprzątaczką	2987	1,54%	-80	2907	1,61%	-92	2815	1,58%
11	"311502"	Technik mechanik	2823	1,46%	-79	2744	1,52%	-53	2691	1,51%
12	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	2903	1,50%	-430	2473	1,37%	+22	2495	1,40%
13	"512302"	Kelner	2502	1,29%	-245	2257	1,25%	-41	2216	1,24%
14	"914103"	Robotnik gospodarczy	2277	1,18%	-169	2108	1,17%	+92	2200	1,24%
15	"932104"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	2543	1,31%	-295	2248	1,24%	-57	2191	1,23%
16	"241102"	Ekonomista	1978	1,02%	+91	2069	1,14%	-113	1956	1,10%
17	"522190"	Pozostali sprzedawcy i demonstratorzy	2191	1,13%	+83	2274	1,26%	-479	1795	1,01%
18	"741201"	Cukiernik	1954	1,01%	-174	1780	0,98%	+13	1793	1,01%
19	"413103"	Magazynier	1933	1,00%	-191	1742	0,96%	-80	1662	0,93%
20	"311204"	Technik budownictwa	1894	0,98%	-116	1778	0,98%	-141	1637	0,92%
21	"832101"	Kierowca samochodu osobowego	2085	1,08%	-308	1777	0,98%	-209	1568	0,88%
22	"913204"	Pomoc kuchenna	1671	0,86%	-110	1561	0,86%	-48	1513	0,85%
23	"514102"	Fryzjer	1562	0,81%	-157	1405	0,78%	+22	1427	0,80%
24	"722304"	Tokarz	1699	0,88%	-209	1490	0,82%	-68	1422	0,80%
25	"321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	1262	0,65%	+80	1342	0,74%	+7	1349	0,76%
26	"741203"	Piekarz	1515	0,78%	-168	1347	0,74%	-22	1325	0,74%
27	"714101"	Malarz budowlany	1516	0,78%	-163	1353	0,75%	-56	1297	0,73%
28	"723190"	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	1519	0,78%	-210	1309	0,72%	-70	1239	0,70%
29	"321208"	Technik rolnik	1340	0,69%	-86	1254	0,69%	-23	1231	0,69%
30	"743604"	Szwaczka	1324	0,68%	-51	1273	0,70%	-74	1199	0,67%
Suma			113940	58,86%	-5991	107949	59,67%	-2077	105872	59,46%
Ogółem bezrobotnych			193579	100%	-12658	180921	100%	-2854	178067	100%

*Tabela prezentuje informacja o 30 zawodach, w których w końcu 2005 roku zarejestrowanych było najwięcej osób bezrobotnych

Tabela 2 zawierająca informację o 30 najliczniej reprezentowanych zawodach wśród osób bezrobotnych obejmuje ok. 60% wszystkich bezrobotnych. W zestawieniu z informacją, że osoby bezrobotne występowały w 1 443 zawodach widać, że mamy do czynienia z bardzo dużą koncentracją bezrobocia ze względu na zawody. Niemal we wszystkich zawodach ubyłło osób bezrobotnych. Wyjątek stanowiły zawody; asystent ekonomiczny (+147), technik gospodarstwa i żywienia domowego (+87) oraz kategoria bez zawodu (+2 172). Widać, że w I półroczu 2005 roku połowę ubytku bezrobotnych z rejestrów dokonało się za sprawą 30 zawodów zaprezentowanych w tabeli, podczas gdy w II półroczu 2005 roku na zawody te przypadało niemal $\frac{2}{3}$ ubytku.

W porównaniu do poprzedniego półrocza lista pierwszych dziesięciu zawodów najliczniej reprezentowanych przez bezrobotnych nie uległa zmianie (udział powyżej 1,5%). Wśród nich w ostatnim roku wszystkie (za wyjątkiem asystenta ekonomicznego) odnotowały znaczny spadek liczby bezrobotnych (sprzedawca -1 093; pracownik biurowy -711; kucharz - 552; ślusarz -1 076; krawiec -551; murarz -1 163; robotnik budowlany -782 oraz sprzątaczką - 172). Łącznie w tych 8 zawodach liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 6 100 osób, co stanowi ok. 40% całorocznego spadku liczby bezrobotnych. Wśród zawodów zaprezentowanych w tabeli oprócz wymienionych jeszcze jeden charakteryzował się ubytkiem powyżej 500 osób, był nim kierowca samochodu osobowego -517.

Tabela 3. Zmiana liczby osób bezrobotnych w podziale na zawody					
Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem		2005 XII – 2004 XII	
		04 XII	05 XII	zmiana	%
"712102"	Murarz	5211	4048	-1163	-22,3%
"522107"	Sprzedawca	15837	14744	-1093	-6,9%
"722204"	Ślusarz	6025	4949	-1076	-17,9%
"931301"	Robotnik budowlany	4178	3396	-782	-18,7%
"419101"	Pracownik biurowy	6396	5685	-711	-11,1%
"512201"	Kucharz	5779	5225	-554	-9,6%
"743304"	Krawiec	4975	4424	-551	-11,1%
"832101"	Kierowca samochodu osobowego	2085	1568	-517	-24,8%
"723105"	Mechanik samochodów osobowych	2903	2495	-408	-14,1%
"522190"	Pozostali sprzedawcy i demonstratorzy	2191	1795	-396	-18,1%
"712302"	Stolarz budowlany	1270	909	-361	-28,4%
"932104"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	2543	2191	-352	-13,8%
"512302"	Kelner	2502	2216	-286	-11,4%
"723190"	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	1519	1239	-280	-18,4%
"722304"	Tokarz	1699	1422	-277	-16,3%
"723390"	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	1002	730	-272	-27,1%
"413103"	Magazynier	1933	1662	-271	-14,0%
"311204"	Technik budownictwa	1894	1637	-257	-13,6%

"742207"	Stolarz meblowy	892	669	-223	-25,0%
"714101"	Malarz budowlany	1516	1297	-219	-14,4%
	Ogółem	193579	178067	-15512	-8,0%
"514103"	Kosmetyczka	160	217	+57	+35,6%
"321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	1262	1349	+87	+6,9%
"247901"	Specjalista administracji publicznej	336	436	+100	+29,8%
"834101"	Flisak – retman	94	198	+104	+110,6%
"244104"	Pedagog	217	321	+104	+47,9%
"341902"	Asystent ekonomiczny	4391	4538	+147	+3,3%
"512202"	Kucharz małej gastronomii	181	385	+204	+112,7%
"341501"	Handlowiec	686	890	+204	+29,7%
"224101"	Pielęgniarka	4	514	+510	+12750%
"000000"	Bez zawodu	19670	21842	+2172	+11,0%

Z tabeli prezentującej zmianę liczby osób bezrobotnych wynika, że ubytki, które następują w rejestrach bezrobotnych dokonały się w decydującej mierze za sprawą kilku dziedzin działalności gospodarczej. Pierwszą z nich jest budownictwo (murarz -1 163, robotnik budowlany -782, stolarz budowlany -361, technik budownictwa -257, malarz budowlany -219). Z obserwacji rejestrów można wnioskować, że dokonuje się poprawa koniunktury. Ponadto, następuje znaczna migracja specjalistów w zakresie budownictwa do krajów zachodnich. Już w końcu 2004 roku wielu pracodawców z branży budowlanej wskazywało na trudności związane z rekrutacją specjalistów i fachowców związanych z branżą budowlaną².

Drugą wyróżniającą się kategorią, z której nastąpił znaczny odpływ bezrobotnych są szeroko pojęte usługi (sprzedawca -1 093, kucharz -554, krawiec -551, pozostali sprzedawcy i demonstratorzy -396, kelner -286, stolarz meblowy -223). Jest to branża, która rozwija się najbardziej dynamicznie w ostatnich latach³.

Trzecia kategoria zawodowa o największym odpływie związana jest z grupą „robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń” (ślusarz -1 076, mechanik samochodów osobowych -408, pozostali mechanicy pojazdów samochodowych -280, tokarz -277, pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń -272).

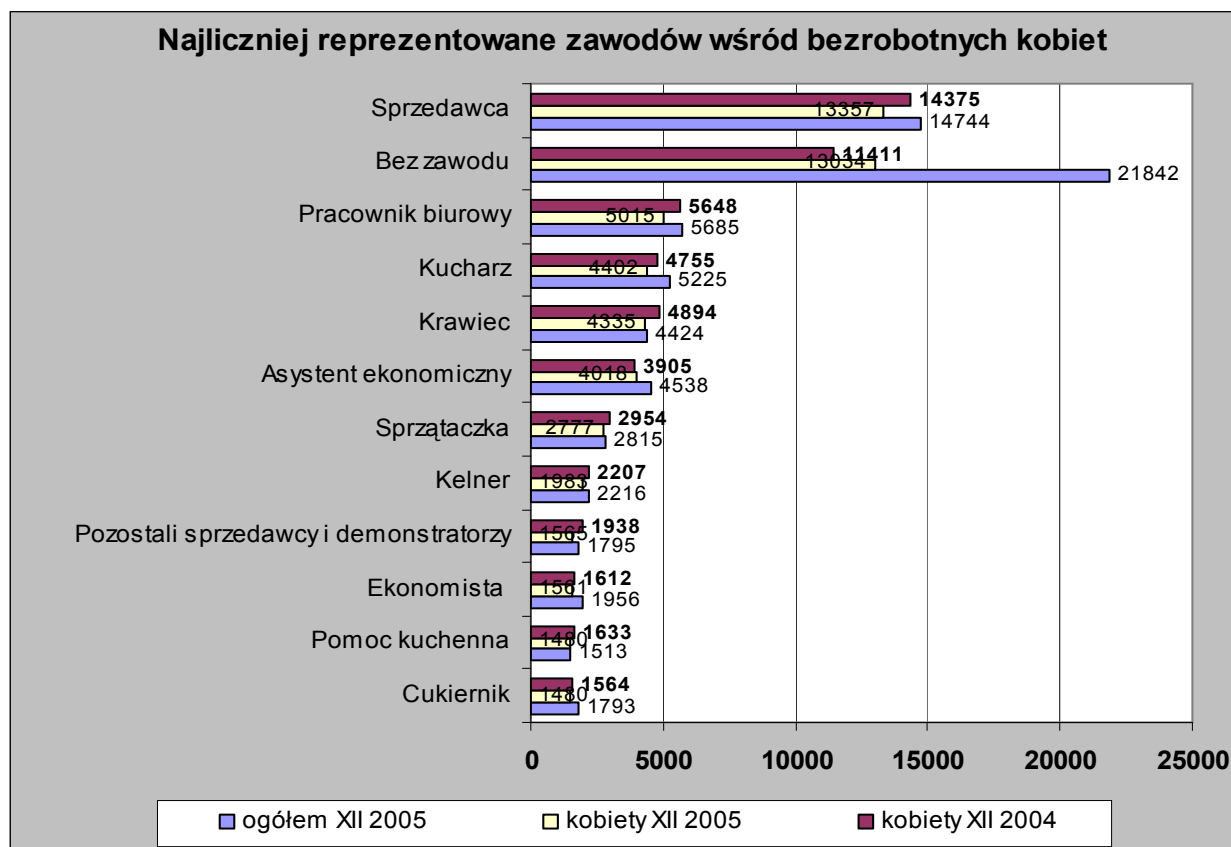
² Barbara Worek, *Rynek pracy w Małopolsce – opinie przedstawicieli wybranych branż*, Kraków, grudzień 2004 w: www.wup.krakow.pl

³ Wg danych GUS udział osób pracujących usługach w latach 2000-2003 wzrósł z 61% do 64%, podczas gdy w sektorze przemysłowym oraz rolniczym zmalał.

Wśród zawodów o największych przyrostach w 2005 roku do rejestrów urzędów pracy znalazła się kategoria bez zawodu (+2 172), pielęgniarz (+510) oraz handlowiec (+204) i kucharz małej gastronomii (+204). Profesje te są bardzo rozproszone. Szczególnie niepokojący jest znaczny przyrost osób z zawodem asystenta ekonomicznego. W zawodzie tym 88,5% stanowią kobiety. Dodatkowo, jest to bardzo popularny kierunek kształcenia (zawód szkolny – technik ekonomista), który w najbliższym czasie nadal będzie generował wzrost bezrobocia w tym zawodzie. W końcu 2005 roku w rejestrach urzędów pracy w Małopolsce zarejestrowanych było 805 absolwentów w tym zawodzie (druga pod tym względem kategoria zawodowa po kategorii bez zawodu 3 229).

5.2. Bezrobotne kobiety

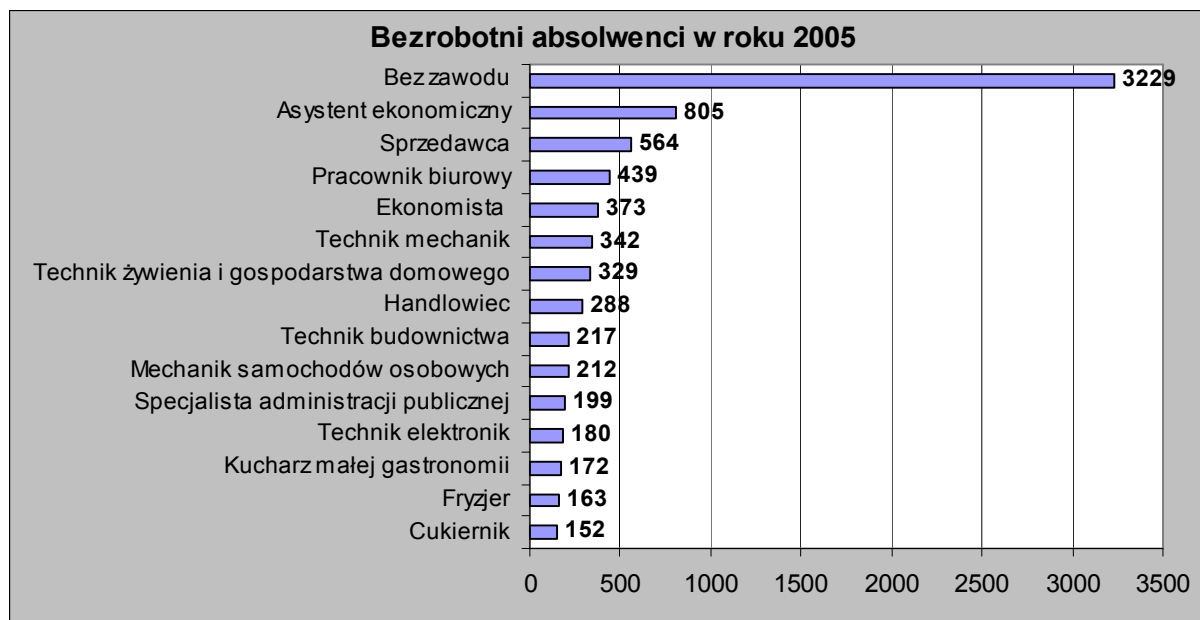
Z analizy wynika, że występuje znaczna koncentracja bezrobocia w zawodach sfeminizowanych - wśród zawodów najliczniej reprezentowanych przez bezrobotnych (pierwsza dziesiątka z tabeli 2) przeważają zawody, w których dominują bezrobotne kobiety (7 zawodów).

Zawody sfeminizowane koncentrują się przede wszystkim w usługach. Na wykresie można zauważyć, że w większości zawodów liczba osób bezrobotnych zmalała (za wyjątkiem kategorii bez zawodu oraz asystent ekonomiczny). W porównaniu z rokiem poprzednim na liście zawodów najliczniej reprezentowanych przez kobiety jedyna zmiana, która dokonała się pod względem kolejności dotyczyła zawodów kucharz i krawiec, które zamieniły się pozycjami. Jeśli obserwowane tendencje utrzymają się w końcu roku 2006 można spodziewać się, że wśród bezrobotnych kobiet dominować będzie kategoria „bez zawodu”, zaś na drugim miejscu znajdzie się zawód sprzedawca.

5.3. Bezrobotni absolwenci

W końcu roku 2005 w urzędach pracy zarejestrowanych było 13 013 bezrobotnych absolwentów, którzy stanowili 7,3% ogółu bezrobotnych. ¼ absolwentów to osoby bez zawodu (3229). Pozostałe kategorie zawodowe wśród absolwentów to; asystent ekonomiczny (805), sprzedawca (564), pracownik biurowy (439) oraz ekonomista (373). Wśród zawodów dominują kategorie zawodowe związane z ekonomią i handlem (asystent ekonomiczny, sprzedawca, ekonomista, handlowiec).

Dla prześledzenia losów absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zostaną przedstawione informacje, które udało się zebrać na podstawie ankiet rozesłanych do szkół

ponadgimnazjalnych całego województwa. Pomiedzy wartościami zawartymi na wykresie oraz danymi w tabeli występują rozbieżności, wynikające z tego, że te zaprezentowane na wykresie pochodzą z rejestrów urzędów pracy, podczas gdy, zawarte w tabeli są danymi przekazanymi przez szkoły. Mimo to, występuje bardzo mała rozbieżność pomiędzy wartościami z rejestrów urzędów pracy, a zebrany materiał.

Tabela 4. Udział absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, którzy trafiają do rejestrów PUP*						
Lp.	Kod	Nazwa zawodu	Absolwenci w 2005	Bezrobotni absolwenci w 2005	Oczekiwani absolwenci w 2006	Udział w%
1	"000000"	Bez zawodu	25280	3566	25262	14,11
2	"341902"	Asystent ekonomiczny [zaw. szk.: Technik ekonomista]	3807	1263	2691	33,18
3	"241912"	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	3393	35	3682	1,03
4	"241990"	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	2673	100	2350	3,74
5	"311502"	Technik mechanik	2516	570	2606	22,66
6	"244104"	Pedagog	1691	23	2119	1,36
7	"341501"	Handlowiec [zaw. szk.: Technik handlowiec]	1550	347	1360	22,39
8	"311401"	Technik elektronik	1360	136	1644	10,00
9	"321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	1328	495	1438	37,27
10	"244302"	Filolog – filologia obcojęzyczna	1115	22	1581	1,97
11	"512202"	Kucharz małej gastronomii	1099	186	1260	16,92
12	"311204"	Technik budownictwa	1059	241	1008	22,76
13	"312102"	Technik informatyk	1012	176	1207	17,39
14	"522107"	Sprzedawca	1005	320	1008	31,84
15	"241102"	Ekonomista	946	49	1527	5,18
16	"244204"	Politolog	935	21	1428	2,25
17	"244303"	Filolog – filologia polska	869	21	1429	2,42
18	"247901"	Specjalista administracji publicznej	860	80	1676	9,30
19	"311302"	Technik elektryk	851	249	863	29,26
20	"241290"	Pozostali specjaliści do spraw finansowych	845	1	903	0,12
21	"343101"	Pracownik administracyjny [zaw. szk.: Technik administracji]	840	125	910	14,88
22	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	750	192	834	25,60
23	"214790"	Pozostali inżynierowie górnicy, metalurzy i pokrewni	714	10	1223	1,40
24	"241915"	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	658	16	597	2,43
25	"514102"	Fryzjer [zaw. szk.: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	649	136	765	20,96
26	"242990"	Pozostali prawnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	596	32	628	5,37
27	"212102"	Matematyk	589	4	731	0,68
28	"214590"	Pozostali inżynierowie mechanicy	564	12	727	2,13
29	"213903"	Specjalista zastosowań informatyki	543	16	996	2,95
30	"214203"	Inżynier budownictwa – budownictwo ogólne	535	5	572	0,93
31	"214290"	Pozostali inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	527	7	908	1,33
32	"341404"	Organizator usług hotelarskich [zaw.szk.: Technik hotelarstwa]	511	116	844	22,70
33	"741203"	Piekarz	511	130	512	25,44

*Tabela zawiera informacje tylko o zawodach, w których w 2005 naukę ukończyło więcej niż 500 absolwentów

Na podstawie ankiet udało się zebrać informację z 788 szkół ponadgimnazjalnych ze wszystkich powiatów terenu województwa małopolskiego⁴. Łącznie z ankiet udało się uzyskać informacje o absolwentach w 224 zawodach oraz o kolejnych 19 zawodach, w których w roku przyszłym uczniowie ukończą naukę⁵.

Analiza powyższej tabeli pozwala na ocenę, które popularne kierunki kształcenia umożliwiają absolwentom łatwe znalezienie pracy, a które uniemożliwiają znalezienie pracy. Wśród kierunków kształcenia, których absolwenci mają trudność ze znalezieniem pracy dominują: technik żywienia i gospodarstwa domowego (37% absolwentów po ukończeniu nauki trafiło do rejestrów urzędów pracy), specjalista ds. marketingu i handlu [sprzedaży] (33%) oraz sprzedawca (32%). Sytuacja w tych zawodach jest szczególnie niepokojąca, gdyż zawody te pojawiły się wśród tych, które są najbardziej liczne pod względem ilości osób bezrobotnych oraz charakteryzują się największym napływem osób bezrobotnych (za wyjątkiem zawodu sprzedawca). Wśród zawodów sprzedawca i technik żywienia i gospodarstwa domowego dodatkowo niepokojący jest fakt, że w przyszłym roku można się spodziewać wzrostu liczby absolwentów, co znacznie pogorszy i tak trudną sytuację osób poszukujących pracy w tych zawodach.

W ramach zaprezentowanych popularnych kierunków kształcenia znaczna część (16 na 33 zaprezentowane w tabeli) charakteryzuje się tym, że bardzo niski procent absolwentów (do 6%) trafia do statystyk urzędu pracy. Są to przede wszystkim zawody związane z kierunkami kształcenia na uczelniach wyższych. Świadczyć to może o tym, że uczelnie te dobrze przygotowują swych absolwentów do funkcjonowania na rynku pracy, bądź też, że absolwenci nawet, jeśli nie znajdują pracy, to nie rejestrują się w urzędach pracy, gdyż zakres usług świadczonych przez urzędy nie jest skierowany do nich. Wyższe wykształcenie nadal zwiększa szanse na znalezienie pracy. W ramach tych kierunków kształcenia przewidywane jest zwiększenie liczby absolwentów w roku przyszłym.

⁴ Liczb ankiet w systemie Syriusz wynosi 778. Liczba ta nie jest dokładną liczbą szkół, które były objęte badaniem, gdyż niektóre Zespoły Szkół prowadzą nauczanie w różnym trybie w ramach tego samego kierunku kształcenia (np. technikum oraz liceum zawodowe) i w związku z tym były one wpisywane łącznie bądź rozdzielnie.

⁵ Pełna tabela informująca o absolwentach została zamieszczona w aneksie tabelarycznym.

Średnio, co piąty absolwent w zawodach związanych ze szkolnictwem na poziomie średnim trafia do rejestrów powiatowych urzędów pracy, podczas gdy zaledwie, co pięćdziesiąty absolwent szkoły wyższej.

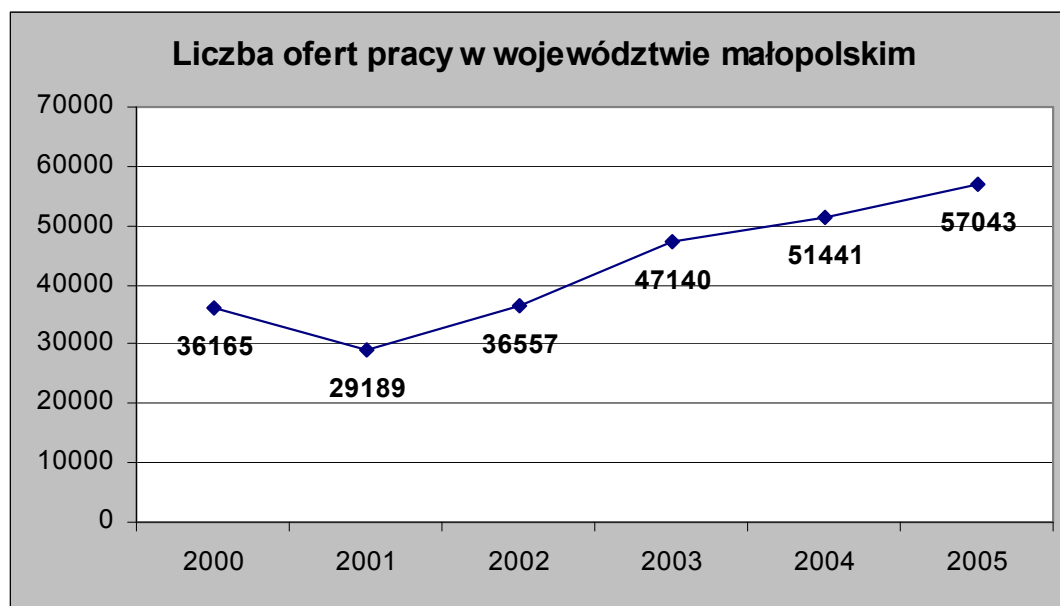
Tabela 5. Zmiana wartości wskaźnika długotrwałego bezrobocia w latach 2004 i 2005*								
Lp.	Kod grupy	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia			Udział bezrobotnych		
			05 XII	04 XII	zmiana	05 XII	04 XII	zmiana
1	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,6300	0,6330	-0,0030	1,86	2,42	-0,56
2	"9132"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	0,6263	0,6131	+0,0132	3,54	3,43	0,11
3	"7443"	Obuwnicy	0,5926	0,6102	-0,0176	1,02	0,94	0,07
4	"5123"	Kelnerzy i pokrewni	0,5461	0,5219	+0,0242	1,85	1,89	-0,04
5	"9141"	Gospodarze budynków	0,5348	0,5525	-0,0177	1,44	1,34	0,10
6	"7223"	Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali	0,5003	0,4795	+0,0208	1,15	1,23	-0,09
7	"4131"	Magazynierzy i pokrewni	0,4986	0,5095	-0,0109	1,11	1,15	-0,04
8	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	0,4899	0,4798	+0,0101	10,64	10,42	0,22
9	"7141"	Malarze budowlani i pokrewni	0,4793	0,4863	-0,0070	1,20	1,28	-0,07
10	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0,4561	0,4509	+0,0052	2,17	2,40	-0,23
11	"7433"	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	0,4527	0,4431	+0,0096	2,92	2,94	-0,03
12	"5122"	Kucharze	0,4319	0,4027	+0,0292	3,63	3,49	0,14
13	"7121"	Murarze i pokrewni	0,4292	0,4328	-0,0036	2,63	3,04	-0,41
14	"8321"	Kierowcy samochodów osobowych	0,4261	0,3710	+0,0551	1,01	1,21	-0,19
15	"7222"	Ślusarze i pokrewni	0,4230	0,4004	+0,0226	3,30	3,60	-0,30
16	"7412"	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	0,4204	0,4549	-0,0345	2,02	2,02	0,00
17	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	0,4183	0,3738	+0,0445	3,71	3,74	-0,04
18	"7123"	Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	0,4138	0,4455	-0,0317	1,10	1,29	-0,19
19	"7242"	Elektromonterzy	0,4049	0,3679	+0,0370	1,12	1,26	-0,14
20	"7422"	Stolarze i pokrewni	0,3742	0,3734	+0,0008	1,41	1,51	-0,09
21	"7233"	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń	0,3719	0,3574	+0,0145	1,53	1,73	-0,20
22	"5141"	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	0,3395	0,3653	-0,0258	1,11	1,08	0,03
23	"3212"	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	0,3266	0,3123	+0,0143	1,21	1,18	0,03
24	"7231"	Mechanicy pojazdów samochodowych	0,3231	0,3116	+0,0115	2,62	2,82	-0,20
25	"3419"	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	0,2779	0,3009	-0,0230	3,03	2,61	0,41
26	"3112"	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	0,2499	0,2494	+0,0005	1,46	1,49	-0,03
27	"3115"	Technicy mechanicy	0,2409	0,2379	+0,0030	2,04	1,99	0,04
28	"2411"	Ekonomiści	0,2339	0,2425	-0,0086	1,25	1,14	0,12
*Przedstawiono tylko grupy zawodów, których udział w województwie małopolskim w XII 2005 przekracza 1%								

Dla dopełnienia obrazu bezrobocia w Małopolsce warto przytoczyć wartości wskaźnika długotrwałego bezrobocia. Wskaźnik ten zdefiniowany jest jako udział zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy) w danym zawodzie w danym półroczu do ogólnej liczby osób bezrobotnych w danym zawodzie. Wartość tego wskaźnika kształtuje się od 0 (dla sytuacji, gdy danym zawodzie nie występują osoby długotrwale bezrobotne) do 1 (w sytuacji, gdy każdy bezrobotny w danym zawodzie pozostaje na bezrobociu powyżej 12 miesięcy).

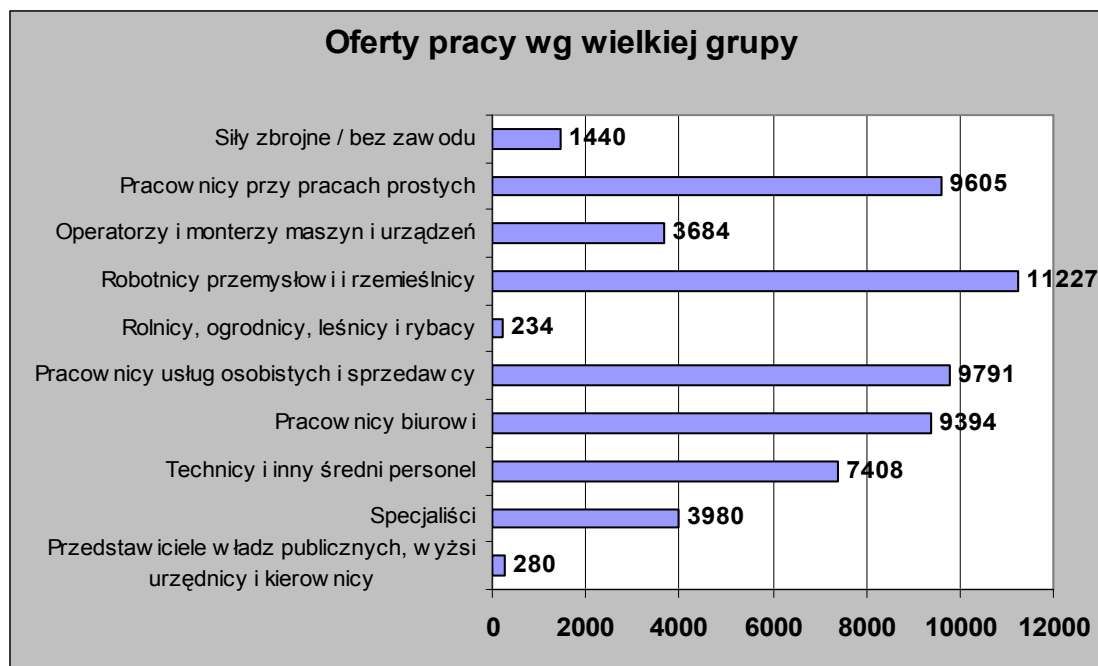
Zawody, w których utrzymuje się najdłużej bezrobocie związane są z czynnościami nieskomplikowanymi, wykonywanymi przez pracowników przy pracach prostych oraz robotników przemysłowych i rzemieślników. Wśród zawodów, w których utrzymuje się najkrócej bezrobocie są zawody skupiające techników i specjalistów.

6. Analiza ofert pracy wg zawodów

W tej części raportu opisane zostaną oferty pracy, które pracodawcy na mocy ustawy mają obowiązek zgłaszać do powiatowych urzędów pracy (zgodnie z art. 36, ust. 4, pkt 5 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Mimo ustawowego obowiązku wielu z pracodawców nie zgłasza informacji o wolnych miejscach zatrudnienia, dlatego rejestry urzędów pracy nie mają charakteru wyczerpującego, nie odzwierciedlają wszystkich ofert na rynku pracy. Wiele ofert nie trafia do statystyk PUP, szczególnie te, które formułują bardzo wysokie oczekiwania w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia.

Mimo, tego, że nie wszyscy pracodawcy wywiązują się ze swojego ustawowego obowiązku liczba ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy począwszy od roku 2001 systematycznie rośnie. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba ofert wzrosła dwukrotnie. W 2005 roku do urzędów pracy województwa małopolskiego zgłoszono 57 043 ofert pracy. Do końca I półrocza 2005 roku zgłoszono 27 978 ofert, natomiast w II półroczu 29 065 ofert.

Gdy spojrzeć na oferty pracy w ramach wielkich grup zawodów widać, że najwięcej ofert zgłoszono dla robotników przemysłowych i rzemieślników (11 227), pracowników usług osobistych i sprzedawców (9 791), pracowników przy pracach prostych (9 605) oraz pracowników biurowych (9 394). W grupie siły zbrojne / bez zawodu wszystkie oferty (1440) zostały zgłoszone dla osób bez zawodu.

W 2005 roku we wszystkich powiatowych urzędach pracy województwa małopolskiego zgłoszonych zostało 57 043 ofert. Spośród nich liczebnie wyróżniały się oferty dla sprzedawców 5945 (10,4% ogółu ofert), pracowników biurowych 5327 (9,3%), robotników gospodarczych 2861 (5%), pracowników administracyjnych 2115 (3,7%) oraz bez zawodu 1440 (2,5%). Kolejne zawody, na które ze strony pracodawców zgłoszono największe zapotrzebowanie to: robotnik budowlany (1179), magazynier (1152), kasjer handlowy (1061), sprzątaczką (944) i robotnik drogowy (941). Na uwagę zasługuje fakt, że najczęściej poszukiwane profesje są adresowane do zawodów najbardziej licznych pod względem zarejestrowanych osób bezrobotnych. Poniższa tabela zawiera informację o 40 zawodach, w których zgłoszono najwięcej ofert w 2005 roku. Zawody te obejmują 65% ofert pracy oraz 53% osób bezrobotnych. Łącznie spośród 1707 zawodów tylko w 190 zawodach nie występowały osoby bezrobotne ani oferty pracy.

Tabela 6. Zmiana liczby ofert przypadających na jedną osobę w latach 2004 i 2005*									
Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2005			2004			zmiana liczby ofert na 1 osobę
			oferty	bezrobotni	liczba ofert na 1 osobę	oferty	bezrobotni	liczba ofert na 1 osobę	
1	"522107"	Sprzedawca	5945	14744	0,40	4776	15837	0,30	+0,10
2	"419101"	Pracownik biurowy	5327	5685	0,94	3846	6396	0,60	+0,34
3	"914103"	Robotnik gospodarczy	2861	2200	1,30	2543	2277	1,12	+0,18
4	"343101"	Pracownik administracyjny	2115	973	2,17	2647	973	2,72	-0,55
5	"000000"	Bez zawodu	1440	21842	0,07	1192	19670	0,06	+0,01
6	"931301"	Robotnik budowlany	1179	3396	0,35	1297	4178	0,31	+0,04
7	"413103"	Magazynier	1152	1662	0,69	871	1933	0,45	+0,24
8	"421102"	Kasjer handlowy	1061	219	4,84	543	218	2,49	+2,35
9	"913207"	Sprzątaczką	944	2815	0,34	758	2987	0,25	+0,08
10	"931203"	Robotnik drogowy	941	330	2,85	1338	366	3,66	-0,80
11	"512201"	Kucharz	912	5225	0,17	661	5779	0,11	+0,06
12	"832302"	Kierowca samochodu ciężarowego	909	1185	0,77	968	1335	0,73	+0,04
13	"712102"	Murarz	866	4048	0,21	1198	5211	0,23	-0,02
14	"722204"	Ślusarz	743	4949	0,15	531	6025	0,09	+0,06
15	"932104"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	714	2191	0,33	832	2543	0,33	0,00
16	"341503"	Przedstawiciel handlowy	646	418	1,55	606	545	1,11	+0,43
17	"515902"	Pracownik ochrony mienia i osób	624	509	1,23	550	607	0,91	+0,32
18	"742204"	Stolarz	594	1073	0,55	518	1146	0,45	+0,10
19	"932103"	Pakowacz	581	439	1,32	761	477	1,60	-0,27
20	"712301"	Cieśla	548	796	0,69	701	960	0,73	-0,04
21	"343201"	Księgowy [samodzielny]	493	654	0,75	391	768	0,51	+0,24
22	"743604"	Szwaczka	486	1199	0,41	534	1324	0,40	0,00
23	"514102"	Fryzjer	482	1427	0,34	350	1562	0,22	+0,11
24	"512302"	Kelner	480	2216	0,22	484	2502	0,19	+0,02
25	"913204"	Pomoc kuchenna	474	1513	0,31	447	1671	0,27	+0,05
26	"932190"	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	429	116	3,70	234	106	2,21	+1,49
27	"411101"	Sekretarka	422	451	0,94	234	598	0,39	+0,54
28	"712204"	Zbrojarz	368	168	2,19	432	194	2,23	-0,04
29	"832101"	Kierowca samochodu osobowego	362	1568	0,23	359	2085	0,17	+0,06
30	"721290"	Pozostali spawacze i pokrewni	345	175	1,97	291	205	1,42	+0,55
31	"743304"	Krawiec	332	4424	0,08	366	4975	0,07	0,00
32	"419190"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	319	4	79,75	218	8	27,25	+52,50
33	"712401"	Brakarz	302	168	1,80	290	189	1,53	+0,26
34	"232108"	Nauczyciel języka obcego	292	131	2,23	455	127	3,58	-1,35
35	"741203"	Piekarz	287	1325	0,22	278	1515	0,18	+0,03
36	"741201"	Cukiernik	281	1793	0,16	216	1954	0,11	+0,05
37	"241912"	Specjalista do spraw marketingu i handlu	278	555	0,50	335	557	0,60	-0,10
38	"522190"	Pozostali sprzedawcy i demonstratorzy	263	1795	0,15	173	2191	0,08	+0,07
39	"224101"	Pielęgniarka	256	514	0,50	1	4	0,25	+0,25
40	"724301"	Elektromonter instalacji elektrycznych	254	453	0,56	177	551	0,32	+0,24
Suma			37307	95348	0,39	33402	102549	0,33	+0,07
Procent z całości (ogółem)			65,4%	53,5%		64,9%	53,0%		
Ogółem			57043	178067	0,32	51441	193579	0,27	+0,05

*Tabela zawiera informacje o 40 zawodach, w których w końcu 2005 roku zgłoszono najwięcej ofert

Powyższa tabela prezentuje liczbę ofert, która przypada na jedną osobę. Średnio w 2005 roku na 100 bezrobotnych przypadało 32 ofert pracy. Jest to wartość o 5 wyższa od tej z roku 2004, która wynosiła 27⁶. Wśród zaprezentowanych w tabeli 40 zawodów 12 charakteryzowało się większą ilością ofert pracy niż osób bezrobotnych. Wśród tych zawodów znalazły się: kasjer handlowy (4,8 oferty na jednego bezrobotnego), pozostali pracownicy przy pracach prostych (3,7), robotnik drogowy (2,8), nauczyciel języka obcego (2,2), pracownik administracyjny (2,2), zbrojarz (2,2), brukarz (1,8), przedstawiciel handlowy (1,5), pakowacz (1,3), robotnik gospodarczy (1,3) oraz pracownik ochrony mienia i osób (1,2). Bezrobotne osoby w tych zawodach nie powinny mieć problemu ze znalezieniem oferty. Mimo występowania nadwyżki ofert pracy, ponad liczbę osób bezrobotnych w danym zawodzie, większość ofert udaje się zagospodarować. Wynika to przede wszystkim z większej elastyczności kierowania ofert do osób bezrobotnych. Prezentacja danych w stosowanym w raporcie ujęciu (klasyfikacji ofert pracy i bezrobotnych) nie pozwala na uchwycenie tej specyfiki.

Wśród przedstawionych 40 zawodów najmniejsza liczba ofert pracy przypadała na takie kategorie jak; bez zawodu (0,07), krawiec (0,08), ślusarz (0,15), pozostali sprzedawcy i demonstratorzy (0,15), cukiernik (0,16) czy kucharz (0,17). Średnio w tych zawodach na jedną ofertę pracy przypadało ok. 10 osób. Wśród zaprezentowanych kategorii zawodowych większość (29) charakteryzowała się wzrostem liczby ofert przypadających na jedną osobę bezrobotną.

Analiza tabeli pozwala również na zorientowanie się, jakie kategorie zawodowe są reprezentowane przez bezrobotnych w urzędach pracy. Wśród 40 zaprezentowanych zawodów tylko 3 związane są z kwalifikacjami, które uwarunkowane są ukończeniem szkoły wyższej. Są to; nauczyciel języka obcego, specjalista ds. marketingu i handlu oraz pielęgniarz. Są to zawody skupione w 2 grupie wielkiej – specjaliści. Większość pozostałych zawodów związana jest ze szkolnictwem zawodowym (zasadniczym oraz technicznym).

⁶ Tabela z bardziej wyczerpującym wykazem zawodów (te, w których wystąpiło więcej niż 10 ofert lub osób bezrobotnych) umiejscowiona jest w aneksie tabelarycznym na końcu opracowania. Wśród nich jest duża grupa zawodów, w których zarejestrowanych jest ok. 1000 osób, podczas gdy nie występują żadne lub tylko pojedyncze oferty.

Tabela 7. Poziom nadwyżki i deficytu ofert pracy w zawodach w 2005 roku*							
Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2005		nadwyżka ofert		
			oferty	Bezrobotni	2004	różnica	2005
1	"343101"	Pracownik administracyjny	2115	973	1674	-532	+1142
2	"421102"	Kasjer handlowy	1061	219	325	+517	+842
3	"914103"	Robotnik gospodarczy	2861	2200	266	+395	+661
4	"931203"	Robotnik drogowy	941	330	972	-361	+611
5	"419190"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	319	4	210	+105	+315
6	"932190"	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	429	116	128	+185	+313
7	"341503"	Przedstawiciel handlowy	646	418	61	+167	+228
8	"341504"	Telemarketer	220	7	55	+158	+213
9	"712204"	Zbrojarz	368	168	238	-38	+200
10	"414201"	Ankieter	199	2	176	+21	+197
11	"829190"	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	211	23	57	+131	+188
12	"721290"	Pozostali spawacze i pokrewni	345	175	86	+84	+170
13	"725190"	Pozostali monterzy elektronicy	250	80	-10	+180	+170
14	"232108"	Nauczyciel języka obcego	292	131	328	-167	+161
15	"932103"	Pakowacz	581	439	284	-142	+142
16	"348202"	Bibliotekarz	182	47	70	+65	+135
17	"712401"	Brukarz	302	168	101	+33	+134
18	"343190"	Pozostali pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	142	14	245	-117	+128
19	"235908"	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	223	98	55	+70	+125
20	"832301"	Kierowca ciągnika siodłowego	124	4	45	+75	+120
Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2005		deficyt ofert		
			oferty	Bezrobotni	2004	różnica	2005
1579	"321208"	Technik rolnik	0	1231	-1337	+106	-1231
1580	"722304"	Tokarz	181	1422	-1510	+269	-1241
1581	"321402"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	8	1349	-1251	-90	-1341
1582	"932104"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	714	2191	-1711	+234	-1477
1583	"741201"	Cukiernik	281	1793	-1738	+226	-1512
1584	"522190"	Pozostali sprzedawcy i demonstratorzy	263	1795	-2018	+486	-1532
1585	"311204"	Technik budownictwa	94	1637	-1767	+224	-1543
1586	"512302"	Kelner	480	2216	-2018	+282	-1736
1587	"241102"	Ekonomista	183	1956	-1737	-36	-1773
1588	"913207"	Sprzątacza	944	2815	-2229	+358	-1871
1589	"931301"	Robotnik budowlany	1179	3396	-2881	+664	-2217
1590	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	251	2495	-2661	+417	-2244
1591	"311502"	Technik mechanik	151	2691	-2708	+168	-2540
1592	"712102"	Murarz	866	4048	-4013	+831	-3182
1593	"743304"	Krawiec	332	4424	-4609	+517	-4092
1594	"722204"	Ślusarz	743	4949	-5494	+1288	-4206
1595	"512201"	Kucharz	912	5225	-5118	+805	-4313
1596	"341902"	Asystent ekonomiczny	196	4538	-4238	-104	-4342
1597	"522107"	Sprzedawca	5945	14744	-11061	+2262	-8799
1598	"000000"	Bez zawodu	1440	21842	-18478	-1924	-20402

*W tabeli zostały ujęte tylko 20 zawodów z największym deficytem i nadwyżką ofert pracy w końcu roku 2005

Zaproponowana metodologia rozumienie zawodów deficytowych i nadwyżkowych wiąże ze wskaźnikiem intensywności nadwyżki / deficytu w danym zawodzie wyliczany jako udział średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie w danym półroczu do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie w danym półroczu. Opis oraz konstrukcja tego wskaźnika są skomplikowane, dlatego zdecydowano o włączeniu do niniejszego opracowania dwóch miar, niewystępujących oryginalnie w metodologii opracowanej przez Ministerstwo. Są to wcześniej opisywany udział ofert pracy przypadających na jedną osobę bezrobotną oraz bezwzględna różnica liczby ofert oraz osób bezrobotnych (w tabeli określona mianem deficytu oraz nadwyżki ofert). Zaproponowane miary są również wskaźnikami stopnia dopasowania popytu i podaży występujących w urzędach pracy.

Zawody, w których występowała nadwyżka ofert w stosunku do zarejestrowanych osób bezrobotnych związane są z czynnościami, które może wykonywać osoba, która ukończyła dowolny kierunek kształcenia, nabyła w drodze szkolenia określone kwalifikacje oraz przejawia odpowiednie umiejętności społeczne. Wśród zawodów tych są: pracownik administracyjny, kasjer handlowy, robotnik gospodarczy, robotnik drogowy, pracownicy obsługi biurowej, robotnicy przy pracach prostych, przedstawiciel handlowy, telemarketer czy ankieter. Do wykonywania pracy w tych zawodach mogą być skierowane osoby o dowolnym zawodzie. O klasyfikowaniu osób do rejestrów bezrobotnych w tych zawodach najczęściej decyduje praktyka zawodowa. Dodatkowo w grupie 20 zawodów o największej nadwyżce ofert znalazło się, aż 6 zawodów mieszczących się w kategorii „pozostali”. W przypadku składania ofert pracy przez pracodawców świadczyć to może o tym, że ich oczekiwania trudne są do ujęcia w kategoriach zawodów (gdyż przyszły zakres obowiązków będzie znacznie wybiegał ponad to, co definiowane jest w ramach konkretnego zawodu).

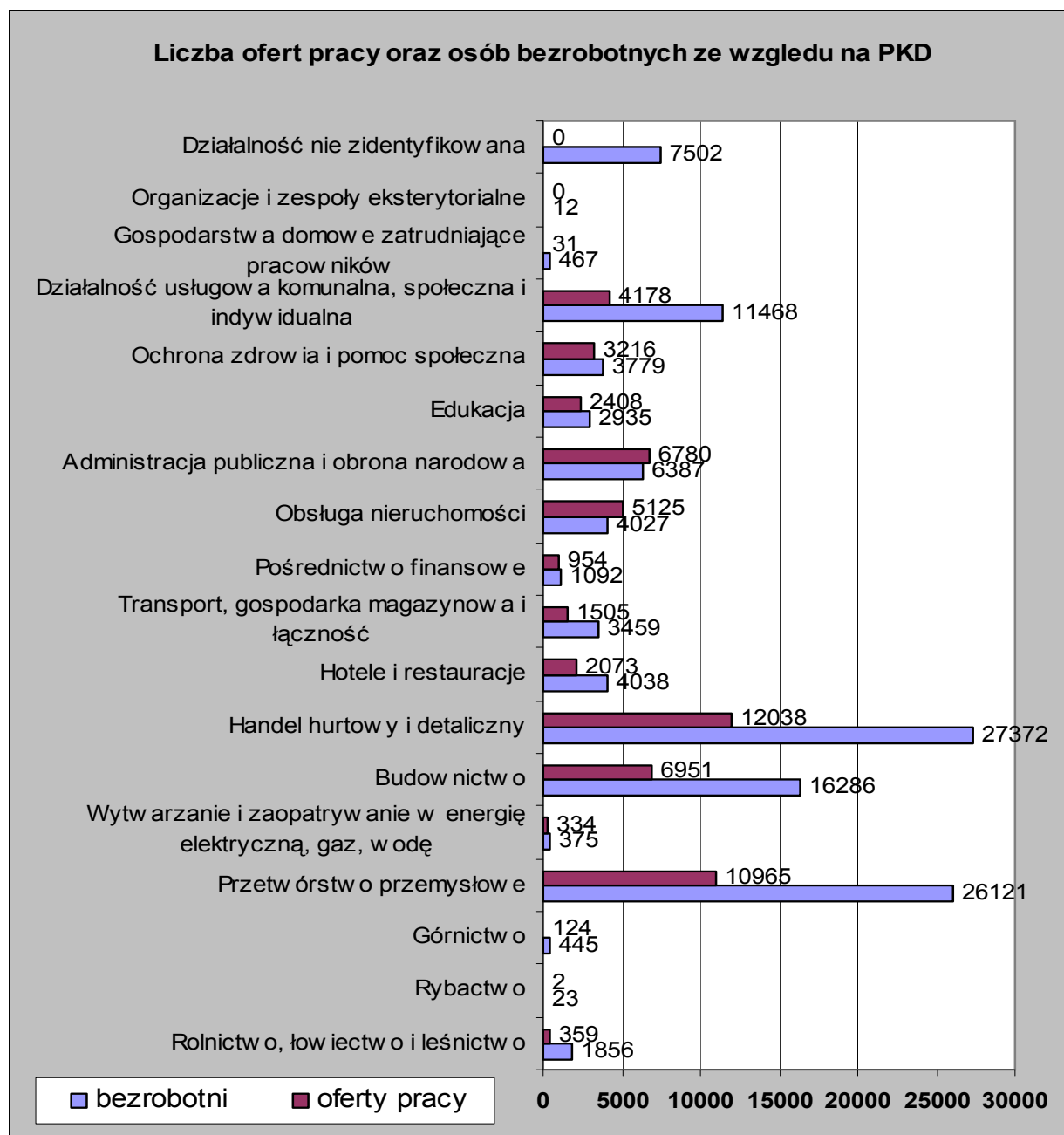
Powyższa lista zawodów wskazuje na fakt, że sytuacja na rynku pracy poprawia się. Wśród 20 zawodów z największym deficytem ofert 16 odnotowało spadek poziomu niedoboru ofert. Wśród 4 zawodów, w których deficyt ofert się pogłębił są: ekonomista (-36), technik żywienia i gospodarstwa domowego (-90), asystent ekonomiczny (-104) oraz kategoria bez zawodu (-1 924). Szczególnie niepokojące jest to, że w 2006 roku na rynek pracy wpłynie kolejna fala absolwentów uczących się w tych popularnych kierunkach kształcenia. W grupie absolwentów dominuje kategoria bez zawodu (1 i 6 miejsce), asystent ekonomiczny (3), technik żywienia (10) oraz ekonomista (13).

Tabela 8. Wskaźnik szansy uzyskania oferty w 2005 roku*						
Lp.	Kod	Nazwa grupy zawodów	2004	różnica	2005	udział ofert w %
1	"4211"	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	0,1321	0,1635	0,2956	2,01
2	"3431"	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	0,2695	-0,0758	0,1937	4,14
3	"9312"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	0,2036	-0,0462	0,1574	1,86
4	"5159"	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0768	0,0346	0,1114	1,40
5	"9141"	Gospodarze budynków	0,0932	0,0147	0,1079	5,16
6	"7212"	Spawacze i pokrewni	0,0636	0,0317	0,0953	1,20
7	"4191"	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0536	0,0247	0,0783	10,26
8	"3415"	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	0,0602	0,0181	0,0783	2,21
9	"8323"	Kierowcy samochodów ciężarowych	0,0634	0,0094	0,0728	1,89
10	"4131"	Magazynierzy i pokrewni	0,0394	0,0172	0,0566	2,21
11	"9321"	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,0475	0,0040	0,0515	3,34
12	"5221"	Sprzedawcy i demonstratorzy	0,0237	0,0068	0,0305	11,19
13	"5141"	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	0,0187	0,0095	0,0282	1,03
14	"7422"	Stolarze i pokrewni	0,0229	0,0052	0,0281	1,42
15	"7123"	Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	0,0252	0,0029	0,0281	1,17
16	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0,0254	0,0009	0,0263	2,12
17	"9132"	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne	0,0199	0,0049	0,0248	3,04
18	"5123"	Kelnerzy i pokrewni	0,0199	0,0008	0,0207	1,29
19	"7121"	Murarze i pokrewni	0,0192	-0,0017	0,0175	1,69
20	"7412"	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	0,0124	0,0041	0,0165	1,13
21	"5122"	Kucharze	0,0105	0,0047	0,0152	1,84
22	"7222"	Ślusarze i pokrewni	0,0081	0,0042	0,0123	1,46

*Tabela zawiera tylko zawody, które w 2005 roku przekroczyły 1%

Dla uzupełnienia informacji o ofertach pracy warto przedstawić wskaźnik szansy uzyskania zatrudnienia w danym zawodzie. Wskaźnik ten skonstruowany jest jako udział średniej miesięcznej liczby ofert w danym zawodzie do średniego miesięcznego poziomu rejestrowanego bezrobocia w danym zawodzie. Im wartość wskaźnika bliższa „0” tym trudniej znaleźć pracę w danym zawodzie. Im większą wartość przyjmuje wskaźnik, tym znalezienie pracy jest łatwiejsze. Zaprezentowano informacje tylko dla grup zawodów, których udział przekracza 1%. Postępowanie takie podyktowane jest tym, że wśród zawodów o najwyższym wskaźniku szansy uzyskania oferty znalazły się zawody, których udział w rynku ofert jest bardzo mały (od 0,05 % do 3 %). Wśród tych zawodów są: kodowacze i korektorzy (4,8), pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy (2,3), urzędnicy do spraw podatków (0,9), osoby do towarzystwa (0,7) oraz kierownicy działów badawczo-rozwojowych (0,5). Są to zawody o najwyższym wskaźniku szansy uzyskania oferty.

Wśród przedstawionych w tabeli 8 grup (4 cyfrowy kod) dominują grupy zawodów skoncentrowane wokół zawodów kasjerzy i sprzedawcy biletów. Wszystkie kategorie zawodowe (za wyjątkiem trzech) odnotowały wzrost wskaźnika szansy uzyskania oferty.

Analizując oferty pracy w ujęciu klasyfikacji działalności widać, w jakich branżach zgłoszono najwięcej ofert oraz jaka jest relacja liczby osób bezrobotnych do ofert pracy w ujęciu poszczególnych branż. Występują dwie dziedziny działalności, w których zgłoszono więcej ofert pracy niż jest zarejestrowanych osób bezrobotnych. Są to administracja publiczna i obrona narodowa. Pod względem ilości zgłoszonych do urzędów ofert wyróżniają się takie branże jak; handel hurtowy i detaliczny, przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo. Są to branże, w których z punktu widzenia kierunków rozwoju gospodarki najłatwiej uzyskać zatrudnienie.

7. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

W tej części raportu przedstawione zostaną zestawienia zawodów deficytowych, zrównoważonych oraz nadwyżkowych. Zawód deficytowy jest rozumiany jako zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie, niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Zawód nadwyżkowy to taki zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie, niż liczba poszukujących pracy w tym zawodzie. Dla wskazania tych zawodów obliczany jest wskaźnik intensywności nadwyżki / deficytu w danym zawodzie wyliczany jako udział średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie w danym półroczu do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie w danym półroczu. Najmniejsza wartość wskaźnika to 0 (dla zawodów, w których nie ma żadnych ofert pracy), zaś największa nie jest określona. Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$WIN/D < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq WIN/D \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku),

$WIN/D > 1,1$ to zawody deficytowe.

Ze względu na to, że bardzo trudne jest uogólnianie informacji nt. 1517 profesji, które były postawą opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych kompletna lista tych zawodów znajdzie się na końcu niniejszego opracowania. Umieszczenie listy zawodów w aneksie pozwoli każdemu zainteresowanemu samodzielnie odnaleźć interesujące go informacje. Wersja uogólniona nie dałaby takiej możliwości.

Wśród analizowanych zawodów znalazły się takie, na które zgłoszono oferty mimo braku zarejestrowanych osób bezrobotnych w zawodach. Spośród 74 takich zawodów, 6 przekraczało 10 ofert: pozostali doręczyciele i pokrewni (91), urzędnik podatkowy (37), informator handlowy (33), technik teleinformatyk (31), pozostali asystenci do spraw organizacji produkcji filmowej i telewizyjnej (20) oraz pozostali aktorzy cyrkowi i pokrewni (10). Pełna lista zawodów znajduje się w aneksie.

W grupie zawodów deficytowych, których wartość wskaźnika intensywności deficytu wynosiła więcej, niż 1,1 znalazło się 230 zawodów. Najwyższą wartość wskaźnika intensywności deficytu zanotowano w następujących profesjach:

- Pozostali robotnicy pomocniczy transportu i tragarze (43)
- Ankieter (40)
- Dostawca potraw (38)
- Urzędnik podatkowy (37)
- Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani (35)
- Telemarketer (31)
- Sortowacz surowców wtórnych (26)
- Kierowca ciągnika siodłowego (21)
- Operator agregatów natryskowych (18)
- Technik teleinformatyk (15)

Listę tych zawodów trudno określić mianem deficytowych, gdyż dominują na niej profesje, które są związane z określonymi umiejętnościami, nie zaś konkretnym zawodem, który osoba na dane stanowisko musi posiadać. Zatem można powiedzieć, że lista wskazuje obok zawodów deficytowych, zawody (stanowiska), na które zgłoszono najwięcej ofert, na które występuje duże zapotrzebowanie w segmencie rynku pracy obsługiwanym przez urzędy pracy. Wskazywanie na konkretne zawody jako deficytowe może być w dużej mierze powodowane stosowaną rygorystycznie klasyfikacją. Na liście zawodów deficytowych (pełna lista znajduje się w aneksie) z 230 zawodów 66 opatrzonych było nazwą „pozostali” (29%). Świadczy to o klasyfikacyjnym niedopasowaniu zgłaszanych ofert pracy do osób bezrobotnych, które potem może dostarczać „nieadekwatne” do rzeczywistości informacje.

Mimo to, można wnioskować, że osoby kończące kierunki kształcenia związane z zawodami deficytowymi, bądź tracące pracę w tych zawodach nie powinny mieć kłopotów z jej znalezieniem. Większość zawodów wskazanych jako deficytowe wiąże się z wysokimi kwalifikacjami zawodowymi, często potwierdzonymi dyplomem będących wynikiem długoletniego kształcenia lub umiejętnościami społecznymi, które niezbędne są w pracy polegającej na kontaktach z ludźmi. Tylko nieliczna grupa zawodów związana jest z wykonywaniem prostych czynności (kasjer biletowy, parkingowy, pomocniczy robotnik polowy, goniec, pakowacz, pracownik kolektury), do których wykonywania wystarczająca jest praktyka.

Zawodów określanych mianem zrównoważonych, dla których wskaźnik intensywności deficytu/ nadwyżki kształtuje się pomiędzy wartością 0,9 a 1,1 jest 73. Na liście 1137 zawodów nadwyżkowych w 57 nie zgłoszono żadnej oferty dla osób bezrobotnych. Jest to dużo lepsza sytuacja od tej, która panowała w I półroczu 2005 roku, gdy na 1157 zawodów określonych mianem nadwyżkowych przeszło połowę stanowiły zawody, na które nie zgłoszono do urzędu żadnego zapotrzebowania (663). Tabela w aneksie zawiera te zawody nadwyżkowe, w których liczba bezrobotnych przekracza 20.

8. Wnioski

1. W porównaniu do końca roku 2004 liczba bezrobotnych w Małopolsce spadła o 15 512 tj. o 8%. 80% bezrobotnych wyszło z rejestrów w I półroczu 2005 roku, spadek objął przede wszystkim mężczyzn.
2. Kobiety stanowią 55,4% liczby bezrobotnych.
3. Najlichniesza kategorią zawodową wśród bezrobotnych jest „bez zawodu”. Osoby te stanowią 12,3% (21 842) i w ostatnim roku udział tej kategorii wzrósł o 1,9%. Zatem najlichnieszą grupę bezrobotnych stanowią osoby pozbawione kompetencji zawodowych, co utrudnia wejście na rynek pracy.
4. Występuje duża koncentracja bezrobocia ze względu na zawody. 30 zawodów z 1443, w których występują osoby bezrobotne obejmowało 59,7% ogółu.
5. Wśród 30 zawodów najlichnieszej reprezentowanych przez bezrobotnych wszystkie (za wyjątkiem 3 kategorii zawodowych) charakteryzowały się spadkiem liczby bezrobotnych.
6. Wśród zawodów o najlichnieszych spadkach ilości bezrobotnych z rejestrów są: murarz 1 163, sprzedawca 1 093, ślusarz 1 076, robotnik budowlany 782, pracownik biurowy 711, kucharz 552, krawiec 551 i kierowca samochodu osobowego 517.
7. Wśród zawodów o największych napływach bezrobotnych do rejestrów są: kategoria bez zawodu 2 172, pielęgniarz 510, handlowiec 204, kucharz małej gastronomii 204, asystent ekonomiczny 147, pedagog 104, flisak-retman 104 oraz specjalista administracji publicznej 100.
8. Największe odpływy zanotowano w zawodach skupionych wokół: budownictwa, usług oraz grupy dużej „robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń”.
9. Występuje znaczna koncentracja bezrobocia w zawodach sfeminizowanych, związanych z branżą usługową. Wśród 10 zawodów najlichnieszej reprezentowanych przez bezrobotne

- kobiety nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych (za wyjątkiem asystenta ekonomicznego).
10. Asystent ekonomiczny jest zawodem, w którym liczba osób bezrobotnych wzrasta. Sytuacja jest tym bardziej niepokojąca, że jest to bardzo popularny kierunek kształcenia, który będzie generował wzrost bezrobocia w tym zawodzie. 88% bezrobotnych w tym zawodzie stanowią kobiety.
 11. Absolwenci zarejestrowani w urzędach pracy stanowili 7,3% ogółu zarejestrowanych (13 013).
 12. Wśród absolwentów najbardziej liczebną kategorię stanowiły następujące zawody; bez zawodu (3229), asystent ekonomiczny (805), sprzedawca (564), pracownik biurowy (439) oraz ekonomista (373).
 13. Kierunki kształcenia, których udział absolwentów wśród zarejestrowanych jest największy dotyczy zawodów; technik żywienia i gospodarstwa domowego (37%), asystent ekonomiczny (33%), sprzedawca (32%) oraz bez zawodu (30%).
 14. Zawody związane z kształceniem na poziomie szkoły wyższej są obarczone dużo niższym ryzykiem bezrobocia absolwentów (do 6%).
 15. Zawody, w których utrzymuje się najdłużej bezrobocie związane są z czynnościami nieskomplikowanymi, wykonywanymi przez pracowników przy pracach prostych oraz robotników przemysłowych i rzemieślników.
 16. W 2005 roku do urzędów pracy województwa małopolskiego zgłoszono 57 043 ofert pracy. Do końca I półrocza 2005 roku zgłoszono 27 978 ofert, natomiast w II półroczu 29 065 ofert.
 17. Od roku 2001 liczba zgłoszonych do urzędu pracy systematycznie rośnie – do końca 2005 liczba zgłoszonych ofert wzrosła dwukrotnie.
 18. Wg grupy wielkiej najwięcej ofert zgłoszono dla robotników przemysłowych i rzemieślników (11 227), pracowników usług osobistych i sprzedawców (9 791), pracowników przy pracach prostych (9 605) oraz pracowników biurowych (9 394).
 19. Najwięcej ofert zgłoszono dla; sprzedawców 5945 (10,4% ogółu ofert), pracowników biurowych 5327 (9,3%), robotników gospodarczych 2861 (5%), pracowników administracyjnych 2115 (3,7%), kategorii bez zawodu 1440 (2,5%), robotnika budowlanego (1179), magazyniera (1152), kasjera handlowego (1061), sprzątaczkę (944) i robotnika drogowego (941).
 20. W 2005 roku na 100 bezrobotnych przepadało 32 ofert pracy, o 5 więcej niż w roku 2004 (27).

21. W rejestrach występowały oferty pracy, które przewyższały liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w takich zawodach jak; kasjer handlowy (4,8 oferty na jednego bezrobotnego), pozostali pracownicy przy pracach prostych (3,7), robotnik drogowy (2,8), nauczyciel języka obcego (2,2), pracownik administracyjny (2,2), zbrojarz (2,2), brukarz (1,8), przedstawiciel handlowy (1,5), pakowacz (1,3), robotnik gospodarczy (1,3) oraz pracownik ochrony mienia i osób (1,2).
22. Wśród 20 zawodów z największym deficytem ofert 16 odnotowało spadek poziomu niedoboru ofert. Wśród 4 zawodów, w których deficyt ofert się pogłębił są; ekonomista (-36), technik żywienia i gospodarstwa domowego (-90), asystent ekonomiczny (-104) oraz kategoria bez zawodu (-1924).
23. Wśród zawodów o najwyższej wartości wskaźnika szansy uzyskania oferty są; kodowacze i korektorzy (4,8), pracownicy do spraw zatrudnienia i pośrednictwa pracy (2,3), urzędnicy do spraw podatków (0,9), osoby do towarzystwa (0,7) oraz kierownicy działów badawczo-rozwojowych (0,5).
24. Pod względem ilości zgłoszonych do urzędów ofert wyróżniają się takie branże jak; handel hurtowy i detaliczny, przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo.
25. W urzędach pracy znalazły się takie zawody, na które zgłoszono oferty mimo braku zarejestrowanych osób bezrobotnych. Spośród 74 takich zawodów, 6 przekraczało 10 ofert; pozostali doręczyciele i pokrewni (91), urzędnik podatkowy (37), informator handlowy (33), technik teleinformatyk (31), pozostali asystenci do spraw organizacji produkcji filmowej i telewizyjnej (20) oraz pozostali aktorzy cyrkowi i pokrewni (10).
26. W grupie zawodów deficytowych znalazło się 230 zawodów. Najwyższy wskaźnik nadwyżki charakteryzował takie zawody jak; pozostali robotnicy pomocniczy transportu i tragarze (43), ankieter (40), dostawca potraw (38), urzędnik podatkowy (37), pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani (35), telemarketer (31), sortowacz surowców wtórnych (26), kierowca ciągnika siodłowego (21), operator agregatów natryskowych (18) oraz technik teleinformatyk (15).
27. Występowało 73 zawody, które można określić mianem zrównoważonych.
28. Na liście 1137 zawodów nadwyżkowych w 57 nie zgłoszono żadnej oferty dla osób bezrobotnych.